

Uchwała z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 40/11

Sędzia SN Jacek Gudowski (przewodniczący)

Sędzia SN Teresa Bielska-Sobkowicz

Sędzia SN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Skarbu Państwa – Ministra Skarbu Państwa przeciwko Polskiej Żegludze Morskiej, Przedsiębiorstwu Państwowemu w S. i "G.L." S.A. w G. o ustalenie, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 13 lipca 2011 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie postanowieniem z dnia 24 maja 2011 r.:

„Czy wywołuje skutki prawne sprzeciw organu założycielskiego przedsiębiorstwa państwowego przewidziany w art. 46a ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112 poz. 981 ze zm.), pomimo braku zgłoszenia o zamiarze dokonania czynności prawnej pochodzącego od reprezentanta przedsiębiorstwa państwowego i zawierającego istotne postanowienia tej czynności prawnej, a w razie pozytywnej odpowiedzi, czy za sprzeciw taki można uznać wniesienie pozwu z żądaniem ustalenia nieważności czynności prawnej?”

podjął uchwałę:

Sprzeciw organu założycielskiego, przewidziany w art. 46a ust. 1 i 1a ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 142, poz. 981 ze zm.), jest skuteczny, mimo niezgłoszenia przez przedsiębiorstwo państwowe zamiaru dokonania czynności prawnej;

odmówił podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

Uzasadnienie

Przedstawione zagadnienia prawne powstały przy rozpoznawaniu apelacji powoda Skarbu Państwa – Ministra Skarbu Państwa od wyroku Sądu Okręgowego

w Szczecinie z dnia 20 kwietnia 2006 r. oddalającego powództwo przeciwko "P.Ż.M." w S. oraz "G.L." S.A. w G. o stwierdzenie, że umowa sprzedaży dwóch udziałów w "N.", spółce z o.o. w G., zawarta pomiędzy przedsiębiorstwem państwowym "P.Ż.M." a "R.G." (po zmianie firmy: "G.L.") S.A. w G., jest nieważna.

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego mają swe źródło w okoliczności faktycznych sprawy, w której pozwany "P.Ż.M." dokonał zbycia dwóch udziałów w spółce "N." na podstawie umowy z dnia 18 sierpnia 1998 r. z "R.G." S.A. w G. (obecnie: "G.L." S.A. w G.). Zgoda na zawarcie tej umowy została wyrażona przez radę pracowniczą przedsiębiorstwa w uchwale z dnia 14 maja 1998 r., a protokół z tego posiedzenia przesłany został Ministrowi Skarbu Państwa, jako organowi założycielskiemu przedsiębiorstwa uprawnionemu do wyrażenia zgody na zbycie udziałów na podstawie art. 46a ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981 ze zm. – dalej: "u.p.p."), i doręczony mu dnia 11 czerwca 1999 r. (pismo z dnia 7 czerwca 1999 r.). Następnie, dnia 19 maja 2005 r. dyrektor "P.Ż.M." wystosował do Ministra Skarbu Państwa pytanie, czy w okresie od maja do września 2005 r. ówczesny dyrektor przedsiębiorstwa występował z zawiadomieniem lub wnioskiem o wyrażenie zgody na sprzedaż udziałów w "N.". Pismo to, jak ustalił Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 30 września 2009 r., zostało doręczone najpóźniej dnia 25 maja 2005 r. W toku postępowania nie stwierdzono natomiast by powód kiedykolwiek złożył wyraźne oświadczenie o zgodzie lub sprzeciwie na dokonanie czynności prawnej. Z pisma Ministra Skarbu Państwa z dnia 25 maja 2005 r., wystosowanego w odpowiedzi na pytanie dyrektora "P.Ż.M.", wynika, że Minister nie otrzymał jakichkolwiek innych dokumentów, które mogłyby zostać potraktowane jako zawiadomienie o dokonaniu czynności prawnej.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2006 r. oddalił powództwo. Przyjął, że powód przez czynności dorozumiane wyrażające się brakiem po jego stronie, aż do dnia wniesienia pozwu, jakiejkolwiek reakcji na sprzedaż udziałów, wyraził zgodę na zawarcie umowy.

Wyroki Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wydawane w związku z apelacją wnoszoną przez powoda były uchylane przez Sąd Najwyższy (wyroki z dnia 21 listopada 2007 r., II CSK 311/07, nie publ. i z dnia 6 maja 2009 r., II CSK 684/08, "Palestra" 2009, nr 9-10, s. 255). W ostatnim wyroku z dnia 8 lipca 2010 r., uchylającym wyrok sądu drugiej instancji i przekazującym temu Sądowi sprawę do

ponownego rozpoznania, Sąd Najwyższy stwierdził, że podstawą wyroku Sądu Apelacyjnego były ustalenia dokonane przy odrzuconej przez ten sąd, a wiążącej go wykładni prawa, tj. art. 60 k.c. w związku z art. 46a ust. 1a u.p.p., dokonanej przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 maja 2009 r., zgodnie z którą zgłoszenie uregulowane w art. 46a ust. 1a u.p.p. musi zawierać przynajmniej istotne postanowienia umowy, której dotyczy. Pismo z dnia 19 maja 2005 r. skierowane do organu założycielskiego nie zawierało takich informacji.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, rozpoznając ponownie sprawę i respektując wiążący charakter wykładni dokonanej przez Sąd Najwyższy, stwierdził, że nie zostało złożone powodowi zgłoszenie spełniające wymagania z art. 46a ust. 1 u.p.p., a to z kolei stwarza pytanie o konsekwencję takiego zaniechania dla możliwości usunięcia stanu bezskuteczności zawieszanej czynności, w stosunku do której zgłoszenie nastąpiło, a w szczególności, czy organ założycielski może złożyć sprzeciw, jeśli nie dokonano zgłoszenia zawierającego istotne elementy czynności prawnej, a miesięczny termin, o którym mowa w art. 46a ust. 1 u.p.p., nie rozpoczął biegu. Sąd Apelacyjny, dopuszczając odmienne rozwiązanie, opowiedział się za przyznaniem organowi założycielskiemu prawa zgłoszenia sprzeciwu przed rozpoczęciem biegu tego terminu. W zakresie drugiego zagadnienia, akcentując takie same wymagania dla sprzeciwu organu założycielskiego jak dla zgłoszenia oraz wskazując na możliwość zaskarżenia decyzji tego organu, Sąd Apelacyjny wyraził wątpliwość, czy za sprzeciw można uznać wniesienie przez organ założycielski pozwu z żądaniem ustalenia nieważności czynności prawnej. Zdaniem Sądu, zbadanie woli organu założycielskiego, przy zastosowaniu art. 60 § 1 k.c. i art. 65 § 1 k.c., może prowadzić do wniosku, że intencją powoda była, poza wytoczeniem powództwa, odmowa wyrażenia zgody na dokonanie czynności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dla rozstrzygnięcia pierwszego z przedstawionych zagadnień prawnych istotne znaczenie ma określenie charakteru prawnego sprzeciwu organu założycielskiego, zgłaszanego na podstawie art. 46a ust. 1 u.p.p. wobec czynności prawnych przedsiębiorstwa państwowego, polegających na zbyciu składników należących do jego rzeczowego lub finansowego majątku trwałego, w tym – zgodnie z ust. 1a tego przepisu – akcji lub udziałów, z wyjątkiem akcji spółek dopuszczonych do publicznego obrotu.

Przewidziana w art. 46a ust. 1 i 1a u.p.p. kompetencja organu założycielskiego mieści się w systemie prawa prywatnego i wskazuje na cywilnoprawny charakter relacji zachodzących pomiędzy przedsiębiorstwem państwowym a organem założycielskim. Odmowa zgody organu założycielskiego na dokonanie czynności prawnej mającej za przedmiot mienie przedsiębiorstwa, zaliczone zgodnie z odrębnymi przepisami do rzeczowego lub finansowego majątku trwałego, stanowi uszczegółowienie majątkowych uprawnień Skarbu Państwa w stosunku do przedsiębiorstwa państwowego, uzupełniając blankietową dyspozycję art. 44¹ § 2 k.c. Przepis ten jest wprowadzie elementem kontrolnych uprawnień Skarbu Państwa w stosunku do państwowych osób prawnych, zachowujących jednak samodzielność prawną i organizacyjną (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2002 r., III CZP 15/02, OSNC 2003, nr 1 poz. 6). Rozwiązanie to wynika z zasady podzielności mienia państwowego wyrażonej w art. 44¹ § 1 k.c., zgodnie z którą własność państwowa przysługiwać może nie tylko Skarbowi Państwa, lecz także innym państwowym osobom prawnym. Stosunki między tymi grupami podmiotów opierają się na mechanizmach prawa cywilnego; w szczególności, zachowują one względem siebie autonomię i prawo samodzielnego występowania w obrocie (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2008 r., II CSK 471/07, nie publ.). Taki charakter art. 46a ust. 1 i 1a u.p.p., pomimo podnoszonych w piśmiennictwie aspektów administracyjno-prawnych nadzoru założycielskiego, jest przyjmowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. uchwała z dnia 26 marca 2002 r., III CZP 15/02, wyroki z dnia 13 grudnia 1991 r., II CR 85/91, OSNC 1993, Nr 3, poz. 41, z dnia 21 listopada 2007 r., II CSK 311/07, nie publ., z dnia 11 października 2007 r., II CSK 312/07, nie publ., z dnia 27 marca 2008 r., II CSK 471/07, nie publ. i z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 561/08, nie publ.).

Kolejną, wymagającą rozważenia kwestią jest określenie skutków dokonania czynności prawnej z naruszeniem uprzedniego obowiązku notyfikacji zamiaru w tym zakresie, ciążącego na przedsiębiorstwie państwowym na podstawie art. 46a ust. 1 u.p.p. Czynność taka nie może być uznana za bezwzględnie nieważną na podstawie art. 46b u.p.p. Przepis ten uzależnia sankcję nieważności czynności prawnej od „niewyrażenia zgody” przez organ założycielski, przez co należy rozumieć jedynie sprzeciw organu założycielskiego, nie zaś brak jakiegokolwiek ustosunkowania się do zamiaru dokonania czynności prawnej w następstwie braku spełnienia przez przedsiębiorstwo obowiązku notyfikacji. Jednocześnie trzeba

zauważyć, że użyte w art. 46a ust. 1 u.p.p. wyrażenie „odmowa zgody” stanowi synonim pojęcia „sprzeciw”, używanego często do opisania tej samej decyzji organu założycielskiego.

Konsekwencją zaliczenia art. 46a ust. 1 u.p.p. do systemu prawa prywatnego jest konieczność jego interpretacji uwzględniającej ogólne reguły tego prawa w celu zapewnienia spójności systemowej. Artykuł 46b u.p.p. nie rozstrzyga o następstwach prawnych czynności prawnej, bez uprzedzenia o tym organu założycielskiego i bez uzyskania jego zgody na jej dokonanie, zatem zastosowanie powinna mieć norma ogólna art. 63 k.c. regulująca kwestię wyrażania zgody osoby trzeciej na dokonanie czynności prawnej oraz skutków braku takiej zgody, która wprowadza sankcję bezskuteczności zawieszony czynności prawnej. Jest to pogląd dominujący w polskiej doktrynie i judykaturze (zob. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2002 r., III CZP 15/02, oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2007 r., V CSK 69/07, nie publ., z dnia 11 października 2007 r., II CSK 312/07, z dnia 27 marca 2008 r., II CSK 471/07, oraz z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 561/08). Wyraził go też Sąd Najwyższy w wydanych w rozpoznawanej sprawie wyrokach z dnia 21 listopada 2007 r. oraz z dnia 6 maja 2009 r.

W nauce prawa cywilnego sankcję bezskuteczności zawieszony przyjmuje się wtedy, gdy do ważności (skuteczności) czynności prawnej przepis prawa wymaga zgody osoby trzeciej, a zgody tej nie udzielono ani przed dokonaniem, ani jednocześnie z dokonaniem tej czynności. Zgoda osoby trzeciej udzielana po dokonaniu czynności prawnej określana jest z reguły jako „potwierdzenie”, a jej odmowa jako „sprzeciw”. Do chwili złożenia oświadczenia o potwierdzeniu lub sprzeciwie czynność prawna nie wywołuje skutków zamierzonych przez strony. Jednocześnie trzeba podkreślić, że wyrażenie przez organ założycielski sprzeciwu nie stanowi samoistnej przesłanki nieważności czynności prawnej. Artykuł 46a ust. 1 u.p.p. powinien być w tym wypadku interpretowany łącznie z art. 63 u.p.p., zgodnie z którym przedsiębiorstwo państwowe może wnieść sprzeciw od decyzji organu założycielskiego (w tym od decyzji odmawiającej zgody na dokonanie czynności prawnej) w terminie siedmiu dni od jej otrzymania, a po podtrzymaniu tej decyzji przysługuje mu prawo wniesienia w terminie siedmiu dni sprawy do sądu, który zobowiązany jest do wyznaczenia rozprawy w terminie czternastu dni. W

konsekwencji, sprzeciw organu założycielskiego wywrze skutek w sferze ważności czynności prawnej dopiero po wyczerpaniu trybu odwoławczego.

Oświadczenie osoby trzeciej ma charakter oświadczenia woli. Zgodnie z ogólną regulacją zawartą w art. 63 § 2 k.c., oświadczenie to powinno zostać złożone w formie, jaka jest wymagana do złożenia oświadczeń woli kreujących czynność prawną. W wyroku z dnia 21 listopada 2007 r. Sąd Najwyższy przyjął, że art. 46a ust. 1 w związku z ust. 1a u.p.p. traktowany powinien być jako regulacja szczególna, wyłączająca możliwość stosowania art. 63 § 2 k.c. Podstawę takiego wniosku stanowiła konstrukcja milczącej zgody organu założycielskiego, niebędącej – jak przyjął Sąd Najwyższy – oświadczeniem woli, przez co stosowanie art. 63 § 2 k.c., odnoszącego się do formy oświadczenia, w ogóle nie może wchodzić w grę. Na temat sposobu i formy zgłoszenia jako oświadczenia wiedzy o którym mowa w art. 46a ust. 1 w związku z ust. 1a u.p.p. wypowiedział się Sąd Najwyższy w innym wydanym w przedmiotowej sprawie wyroku dnia 6 maja 2009 r.

Na tle tego stanu faktycznego i prawnego sprawy jako budzące poważne wątpliwości istotne stało się zagadnienie, czy warunkiem skuteczności „niewyrażenia zgody”, której mowa w art. 46a ust. 1 u.p.p., jest wywiązanie się przez przedsiębiorstwo państwowe z obowiązku informacyjnego ciążącego na nim na podstawie art. 46a ust. 1 u.p.p. Podstawę wątpliwości w tym zakresie stanowi – wynikający bezpośrednio z wcześniejszego orzecznictwa Sądu Najwyższego – wniosek, że przedsiębiorstwo państwowe "P.Ż.M." nigdy nie dokonało skutecznej notyfikacji zamiaru zawarcia umowy zbycia udziałów w spółce "N."

W uchwale z dnia 26 marca 2002 r., III CZP 15/02 Sąd Najwyższy, przyjmując sankcję bezskuteczności zawieszony czynności prawnej dokonanej z naruszeniem uprzedniego obowiązku notyfikacji, jednoznacznie połączył brak notyfikacji z pozbawieniem organu założycielskiego wiedzy o zamiarze dokonania czynności prawnej i uniemożliwieniem tym samym wyrażenia sprzeciwu. Z uzasadnienia uchwały wynika, że Sąd Najwyższy traktuje związek pomiędzy brakiem spełnienia obowiązku notyfikacji a bezskutecznością zawieszoną jako relację o charakterze pragmatycznym, nie zaś konstrukcyjnym. Pozwala to uznać, że uprawnienie organu założycielskiego do wyrażenia sprzeciwu lub potwierdzenia czynności prawnej jest niezależne konstrukcyjnie od zgłoszenia zamiaru dokonania czynności prawnej przez przedsiębiorstwo państwowe. Za tym stanowiskiem przemawia wiele argumentów.

Istotą każdego terminu prekluzyjnego, w tym także terminu przewidzianego w art. 46a ust. 1 u.p.p. jest ograniczenie możliwości wykonania określonego uprawnienia jedynie do upływu określonego okresu, zakończonego ściśle wskazanym i relatywnie krótkim terminem. Wobec tego wpływ na czasowy zakres wykonania prawa podmiotowego może mieć jedynie upływ terminu prekluzyjnego, nie zaś data początkowa, rozpoczynająca jego bieg. Celem prekluzji jest jedynie wyznaczenie końcowego terminu, w którym można dochodzić realizacji określonego uprawnienia nie zaś warunkowanie jego powstania.

Trafność postawionej tezy potwierdza cel art. 46a u.p.p. Posłużenie się w tym przepisie terminem zawitym ma za zadanie możliwie wczesne usunięcie stanu niepewności co do ważności czynności prawnej. Miesięczny termin na podjęcie decyzji przez organ założycielski może być traktowany jako przejaw kompromisu między stabilnością obrotu prawnego a koniecznością pozostawienia organowi założycielskiemu odpowiednio długiego czasu na rozważenie treści i skutków czynności prawnej. Co więcej, uzależnienie uprawnienia organu założycielskiego do sprzeciwu wobec czynności prawnej od uprzedniego zawiadomienia o zamiarze jej dokonania przez przedsiębiorstwo państwowe, stałoby w sprzeczności z nadzorczym charakterem tego uprawnienia. Innymi słowy, niespełnienie obowiązku informacyjnego skutecznie blokowałby możliwość wykonywania przez organ założycielski jego szczególnej pozycji w stosunku do przedsiębiorstwa państwowego, znacznie ograniczając możliwość wpływania na sposób rozporządzania przez nie mieniem stanowiącym element mienia państwowego.

O braku wpływu zgłoszenia zamiaru zawarcia umowy na możliwość potwierdzenia jej przez organ założycielski świadczy także charakter wymagania notyfikacji, wprowadzonego w art. 46a u.p.p. Obowiązek ten ma na celu dostarczenie organowi założycielskiemu informacji o planowanej czynności prawnej w stosunkowo prosty i dogodny sposób. Związek pomiędzy sprzeciwem organu założycielskiego a powiadomieniem dokonanym przez przedsiębiorstwo ma więc charakter funkcjonalny, prawidłowa bowiem informacja sprzyja efektywnemu wykonaniu kompetencji nadzorczej. Jedyna relacja o charakterze strukturalnym łączy obowiązek notyfikacji z początkiem biegu miesięcznego terminu do wyrażenia sprzeciwu przez organ założycielski. Dokonanie powiadomienia ma więc znaczenie dla możliwości przyjęcia „milczącego” braku sprzeciwu; bez prawidłowej informacji

termin prekluzyjny, w którym organowi założycielskiemu przysługiwałaby możliwość odmowy zgody, nie rozpocznie biegu.

Wśród względów natury funkcjonalnej wskazać można także istotne uproszczenie procedury wyrażania zgody lub sprzeciwu przez organ założycielski, bez konieczności oczekiwania na prawidłowe spełnienie przez przedsiębiorstwo państwowe ciążącego na nim obowiązku notyfikacji.

Dotychczasowe rozważania upoważniają do sformułowania kilku istotnych wniosków. Chwilą powstania uprawnienia do wyrażenia sprzeciwu przez organ założycielski jest chwila powstania bezskuteczności zawieszanej, a więc dzień dokonania czynności prawnej bez uprzedniego notyfikowania zamiaru w tym zakresie organowi założycielskiemu. Termin zawity wyznacza w tym wypadku jedynie końcową granicę okresu, w którym organ założycielski może skorzystać z prawa do wyrażenia sprzeciwu i w nie wpływa na powstanie tego uprawnienia. Data skutecznego prawnie zgłoszenia zamiaru dokonania czynności prawnej lub – następczo – faktu jej dokonania wyznacza jedynie początek biegu miesięcznego terminu prekluzyjnego, w którym organ założycielski może rozważyć treść i skutki czynności prawnej i zdecydować o ewentualnym wyrażeniu sprzeciwu. Notyfikacja dokonana przez przedsiębiorstwo państwowe nie stanowi jednak przesłanki powstania po stronie organu założycielskiego uprawnienia do potwierdzenia lub odmowy potwierdzenia czynności prawnej; warunki jego powstania powinny być oceniane – w braku odmiennego postanowienia ustawy – na ogólnych zasadach właściwych dla zgody osoby trzeciej w ramach konstrukcji prawnej bezskuteczności zawieszanej.

W konsekwencji, nie ma przeszkód, by sprzeciw organu – prowadzący do nieważności bezwzględnej czynności prawnej – mógł zostać zgłoszony przed dokonaniem zawiadomienia w rozumieniu art. 46a ust. 1 u.p.p., wywołującego jedynie skutek prawny w postaci rozpoczęcia biegu terminu prekluzyjnego.

Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do wniosku, że w braku uprzedniego powiadomienia organu założycielskiego o zamiarze dokonania czynności prawnej, stan bezskuteczności zawieszanej istniałby od chwili dokonania tej czynności, a możliwość zakończenia tego stanu zależałaby tylko od spełnienia obowiązku informacyjnego. Stan bezskuteczności zawieszanej czynności prawnej istniałby bez możliwości jego zakończenia w drodze potwierdzenia lub sprzeciwu organu założycielskiego. Co więcej, nie byłoby wówczas jakichkolwiek

instrumentów prawnych pozwalających na usunięcie stanu niepewności związanego z tą sankcją wadliwości czynności prawnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął na podstawie art. 390 § 1 uchwałę, jak na wstępie.

W doktrynie i orzecznictwie nie budzi poważniejszych wątpliwości możliwość przypisania czynnościom procesowym pewnych skutków w sferze prawa materialnego. Do klasycznych przykładów należy przerwanie biegu przedawnienia wniesieniem powództwa (por. art. 123 § 1 pkt 1 k.c.) lub zawarcie ugody (art. 971 i nast. k.c.), oświadczenie zmierzające bezpośrednio do wywołania skutków procesowych może więc kształtować także sferę stosunków materialnoprawnych. Jak podkreśla się w piśmiennictwie, czynności tego rodzaju zachowują jednolitość pod względem konstrukcyjnym, mają jednak podwójną naturę, będąc równocześnie czynnościami materialnoprawnymi. Ze względu na procesowy rodowód tych czynności, ich skutki materialne mają charakter wtórny, a ich wystąpienie zależy od spełnienia przesłanek bytu tych czynności przewidzianych w prawie formalnym.

W świetle orzecznictwa nie budzi wątpliwości, że pozew może zawierać materialnoprawne oświadczenie woli kształtujące treść stosunku prawnego lub nawet stosunek ten niweczące. Stanowisko takie zostało przyjęte przez Sąd Najwyższy m.in. w przypadku wytoczenia powództwa o rozwiązanie najmu i orzeczenie eksmisji (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 1967 r., III CZP 113/66, OSNCP 1967, nr 6, poz. 102 i z dnia 11 września 1997 r., III CZP 39/97, OSNC 1997, nr 12, poz. 191) lub o wydanie przedmiotu dzierżawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2000 r., III CKN 835/98, nie publ.), a także na gruncie powództw o ustalenie nieważności czynności prawnej, uznanych za równoznaczne z uchyleniem się od skutków oświadczenia woli z powodu błędu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1967 r., I CR 563/66, OSNCP 1967, nr 12, poz. 227). We wszystkich tych wypadkach wniesienie powództwa potraktowane zostało jako zawierające w sobie oświadczenie powoda o wykonaniu prawa podmiotowego kształtującego.

Ogólna konstrukcja czynności procesowych nie wyklucza więc możliwości uznania, że pozew o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z czynności prawnej znajdującej się w stanie bezskuteczności zawieszony zawiera także materialnoprawne oświadczenie powoda (będącego osobą trzecią uprawnioną do potwierdzenia tej czynności) o wyrażeniu sprzeciwu. Należy jeszcze

raz podkreślić, że wyrażenie sprzeciwu przez organ założycielski nie stanowi samoistnej przesłanki nieważności czynności prawnej ze względu na przewidzianą w art. 63 u.p.p. możliwość zaskarżenia oświadczenia organu założycielskiego.

Te uwagi ogólne pomijają istotne dla rozstrzygnięcia kwestie związane z wymaganiami co do sposobu i formy zgłoszenia sprzeciwu. Są to okoliczności, które – poza możliwością przypisania powodowi woli wyrażenia sprzeciwu – wymagają każdorazowo ustaleń faktycznych i oceny sądu orzekającego a ich brak nie daje możliwości udzielenia przez Sąd Najwyższy uniwersalnej, abstrakcyjnej odpowiedzi. Należy zatem uznać, że sformułowane przez Sąd Apelacyjny w tym zakresie zagadnienie prawne stanowi w istocie pytanie o ocenę dokonanej w sprawie czynności oraz pytanie o właściwy sposób rozstrzygnięcia konkretnego sporu.

W orzecznictwie przyjmuje się zasadnie, że Sąd Najwyższy nie może podjąć uchwały rozstrzygającej zagadnienie prawne przedstawione na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. wtedy, gdy w zakresie objętym tym zagadnieniem nie został ustalony stan faktyczny sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2002 r., III CZP 62/02, OSNC 2004, nr 1, poz. 7), ani wtedy, gdy przedstawione zagadnienie sprowadza się w istocie do pytania o możliwy sposób rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 r., III CZP 75/09, "Izba Cywilna" 2011, nr 5, s. 40 i z dnia 12 marca 2010 r., III CZP 7/10, nie publ.).

Ze względu na brak przesłanek Sąd Najwyższy na podstawie art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) odmówił podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.